

אור נחמיה

הבטאון לקהילת יוצאי קוצ'ין - הודו

יוצא לאור לכבוד הצדיק המקובל תאלוקי
חרב נחמיה מוטא זצוק"ל

בחנונתו של מורנו ורבנו הרב"ג רבי יעקב יעקב שליט"א
רב הקהילה ומרא דאתרא של מושב "תעוז"

גליון מספר 19

קוראים יקרים

מתוך תחושת שליחות
והוקרה הננו שמחים
לבשרכם על הופעת
הבטאון אור נחמיה
במתכונתו הנוכחית, את
פסק הזמן הארוך ניצלנו
להתייעלות מערכתית,
בחינה מחודשת והכנסת
כוחות חדשים. כולי תקווה
כי הבטאון ימשיך לשרת
את בני הקהילה כשופר
ההולך וחזק, להשמיע
ברמה את קול התורה
והמסורת של עדתנו.
הבטאון יו"ל לרגל חודש
הרחמים והסליחות המסמל
יותר מכל את ההתחדשות
והקבלה לעתיד, כפי
שכותב הרמב"ם על החזון
במשנה לאביו שבשמיים
כי תשובתו מועילה לאחר
וידוי חרטה ועזיבת החטא
"עד שיעיד עליו יודע
תעלומות שלא ישוב עוד
לכסלה". בתקווה לעזור
הלכות ולשמח הציבור.
בברכת לשנה הבאה תכתבו
ותחתמו לחיים טובים
לאלתר לנחת ובריאות
וכל טוב
שלכם
אריה

חנוכת ביהכנ"ס "בית א-ל" מושב עופר

בשבט והודיה לה' יתברך
חגגנו ביום רביעי ב' סיוון
תשס"ח את חנוכת בית
הכנסת המחודש במושב
עופר. הצורך בהרחבת
ביהכנ"ס היה קיים זמן רב
ונבע מהצורך בהרחבת

"עזרת הנשים" שהיה קטן מלהכיל את המתפללות. בהזדמנות זו נערך
שיפוץ כללי בביהכנ"ס. בזמן השיפוץ התפללנו במקום חילופי במשך
מספר חודשים. תהליך השיפוץ התאפשר בעזרת תרומתם הנדיבה של
חברי המושב והקהילה, וכן ועד המושב והמועצה האזורית "חוף הכרמל".
את הפרויקט יזמו והובילו במסירות רבה: מר בצלאל תפארת הי"ו, ומר
רמי משה הי"ו, יחד עם חברים נוספים אשר השקיעו מאמצים רבים תוך
עבודה קשה, ועשו ימים כלילות על מנת להגיע במהרה ליום המיוחל
בהשלמת המלאכה המורכבת, ועל כך תבוא עליהם הברכה. לקראת
חנוכת ביהכנ"ס הופעמו והתרגשו לראות איך כל בני הקהילה מטיים שכם
כאיש אחד בלב אחד, על מנת לפאר ולרומם את בית ה'... הן בארגון
ההכנות לחנוכת הבית, הן בנקיון, ובמאכל ומשתה... טקס חנוכת ביהכנ"ס
היה מיוחד ויחודי, מרשים ומרגש כאחד. את הארוע כיבדו בהשתתפותם
ראש המועצה, רב המועצה, חברי המושב ותושבי האזור. כמו כן אורחים
חשובים מבני העדה שבאו מכל פוזרות הקהילה החל מיסוד המעלה
שבצפון ועד נבטים שבדרום. הטקס החל בתפילת מנחה במקום החלופי
ולאחריה הוצאו ספרי התורה ממשכנם הזמני והובלו אחר כבוד ע"י כל
הקהל, תוך שירה ומזמורים במרחבי המושב לעבר ביהכנ"ס המחודש.
התהלכה לוותה בכלי שיר וזמר כיאה לשמחה של מצוה. כנהוג את
התהלכה ליו נכבדי העדה מתוך הודיה והלל בשירי העדה מתוך ספרי
הקולס. לאחר קביעת המזוזות וברכות מי שברך כנהוג, החלה תפילת
מעריב חגיגית מפי החזן ר' אברהם מנחם (בן תפארת) הי"ו. בסיומה נערכה
סעודה מכובדת והוגשו בה מאכלים קוצ'ינים שהכינו נשות המושב. את
הארוע המרגש סיימו במופע זיקוקים מרשים. השתתפות כל הציבור,
אנשים נשים וטף, דתיים ושאנים, כשההתרגשות ניכרת מעיני כל היה
מחזה מרגין אשר לא ישכח במהרה. לסיום נשגב ברכות לבביות לרגל
חידוש הפעילות של העלון "אור נחמיה" המאחד את קהילות יוצאי קוצ'ין
בארץ. נסיים בברכת "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה".
ברגשי כבוד, מתפללי ביהכנ"ס "בית אל" מושב עופר.

אור נחמיה

אגוד קהילות יוצאי קוצ'ין

טלפון מערכת: 0527-629249

כתובת המשרד: רח' קלישר 5 ב"ב

מיקוד 51388

דוא"ל: ORNM12@walla.com

ניתן לשלוח הערות, תגובות, ומודעות

אין לטלטל בשבת במקום שאין ערוב!

© כל הזכויות שמורות למו"ל

"ההבדלה" בקרב בני קהילת יוצאי קוצ'ין

מאמר מפי מורינו המרא דאתרא ורב הקהילה שליט"א

מתוך החוברת להבדלה "סדר ההבדלה השלם" שיו"ל לע"נ שרה בת אסתר ע"ה (אמו של הרב יבדלס"א)

כי במוצאי שבת אפשר לערוך את הנדר לזכותו של אליהו הנביא, ואז מזכירים פיוטים בהם מופיע זכותו של אליהו הנביא (זכור לטוב. א) הזקן פותח בפיוט: "במוצאי יום מנוחה" וכו' ואת שאר הפיוטים מתחילים לפי סדר גיל יורד, כאשר את הפיוט: "אלי אליהו הנביא הבא נא" שוב פעם פותח הזקן. (ב) סדר הפיוטים כך: "במוצאי יום מנוחה", חרש ששוני", "אגיל ואשמח בלבבי", משיבח שאון ימים", "שיר אענה כי הנה", "בכל חודש גיל חרש", ראה מלכי לעולם כי", מוסיפים את הפיוט "אמר ה' ליעקב" וכן "אלי אליהו הנביא הבא נא", ו"המבדיל בין קודש לחול". (ג) לאחר אמירת הפיוטים הנודר או הנודרת מגישים לשולחן 21 אפס (דושה) 211 בננות ומוסרים לזקן המסובים, לפי עדותו של החזן ר' אליהו מאיר הי"ו, היה נוהג הנודר להביא האפס ובננות לזקן ואומר לו בפני עשרה אנשים: "נדרתי נדר כדי שיתרפא פלוני בזכות אליהו הנביא זכור לטוב" והזקן משיב: "התקבל הנדר". (ד) מברכים על האפס והבננות את הברכות המתאימות, ובאם יש עוד מיני מאפה או מטוגנים מברכים גם עליהם ברכה ראשונה, ואחרי האכילה מברכים ברכה אחרונה וזקן המסובים אומר "שלום עליכם" ומברכים את הנודר או הנודרת ומתפזרים לבתיהם. **הבדלה בבית אבי הבן** – האירוע המשמח של הולדת הבן מוצא את ביטוי הנרחב בהבדלה חגיגית הנערכת במוצאי שבת שלאחר לידת התינוק, בבית אבי הבן, לשם מוזמנים בני הקהילה וקרובי משפחתו, סדר ההבדלה כך: (א) הזקן פותח בפיוט: "במוצאי יום מנוחה" וכו' ואת שאר הפיוטים מתחילים לפי סדר גיל יורד, כאשר את הפיוט: "אלי אליהו הנביא הבא נא" שוב פעם פותח הזקן. (ב) אבי הבן עורך הבדלה ומתחיל בנוסח: "להקדים הודו לה' כי טוב" וכו' (בתנאי שלא ערכו הבדלה לפני שהמסובים הגיעו). (ג) בסיום ההבדלה אומרים "בסימנא טבא" ובמקום "המבדיל" אומרים הפיוט: "כתם מחול מבדיל בין הקודש ובין החול" לאחר מכן קורא הזקן או החזן את הפסוקים "והנער בא ודוד קם.. ומביאים כוס יין והחזן מברך את אבי הבן בנוסח "והו אלוקים אמת" (ובמקום לומר: "אברך את החתן הזה" – יאמר: "אברך את אבי הבן הזה") בשעת הברכה שניהם אווזים בכוס, ולאחר הברכה נוטל אבי הבן את הכוס ומברך בורא פרי הגפן ושותה ומעביר לשאר המסובים לטעום מהיין וכל אחד מהמסובים מרים הכוס בידו ואומר: "אבי הבן שאוגביעה" (כביבה) (ה) מוסיפים הפיוטים: "שוכן עליה" ו"אותותינו התמהמהו איה אלוקי אליהו אדיר נביא .." (ו) מגישים לפני השולחן מיני מאפה ומטוגנים כגון: אפס, סוגי עדשים, פירות בעיקר בננות, לאחר האכילה שרים בדרך כלל את הפיוט: "יהי שלום בחילנו" ומברכים ברכה אחרונה וזקן המסובים אומר: "שלום עליכם" ומתפזרים לבתיהם. אלו הם עיקרי המנהגים וכמובן ייתכן כי ישנם הבדלים דקים באופן אמירת הפיוטים בקרב מחוזות הקהילה השונים, אך דומה כי החשוב מכל הוא להמשיך את המנהגים הנפלאים הללו אף לדורות הבאים, ועל אף שיתכן קושי מסוים, כדי הוא הדבר להמשיך מנהגים אלו, כדאי שיקלטו היטב אף בדור הצעיר לשימור המסורת ולהנחלתה לדור הבא.

אחד הדברים המיוחדים הקיימים במוצאי שבת בכל קהילות ישראל בכלל ובקהילותינו בפרט הוא "ההבדלה", הכוללת בתוכה פיוטים רבים הנאמרים לפני ואחרי ההבדלה על היין ובפיוטים אלו מזכירים במיוחד את אליהו הנביא ז"ל כמו בפסק הרמ"א (הל' שבת סי' רצ"ה ס"א). והטעם הוא כמו שכתב המגן אברהם (סק"י – עפ"י דברי הטור (סי' רצ"ה) "שאין אליהו הנביא בא בערב שבת ולא מבעוד יום, כי אולי הלכה שיש תחומין למעלה מעשרה טפחים ולא יבוא בשבת, או מפני שבכל מוצאי שבת נכנס אליהו הנביא ויושב תחת עץ החיים וכותב זכותן של ישראל, והיינו שכותב זכותן של שומרי שבת, והרב דוד אבודרהם זצ"ל כתב: (סדר מוצאי שבת): שתיקנו לומר אליהו הנביא בהבדלה, לפי שההבדלה הוא סימן להבדיל בין קודש לחול, וכמו כן כשיבוא אליהו הנביא יבדיל בין כשרים שבישראל לפסולים שבהם שנאמר: "כי הוא כאש מצרף וכבורית מכבסים" (מלאכי ג-ב). ועתה לפניכם פירוט "ההבדלות" המתקיימות במוצאי שבת ואלו הן: (א) ההבדלה הקבועה שבכל מוצאי שבת. (ב) ההבדלה בבית אבי הבן – במוצאי שבת שלאחרי הולדת הבן. (ג) הבדלה בעת נדר – נרצ"ה. **ההבדלה הקבועה** – (א) לפני ההבדלה בני הבית אומרים בצוותא ובניגון "אלי אליהו הנביא הבא נא" וכו'. (ב) ראש המשפחה מתחיל בפיוטים: "אליהו הנביא, אליהו הנביא, אליהו הנביא, יבוא אלינו עם משיח בן דוד וכו', ובני הבית עונים בפזמון: "אליהו הנביא" וכו'. וממשיך בעל הבית לומר את הבקשה למוצאי שבת בנוסח: "אלוקינו ואלוקי אבותינו..." (ג) מבדיל על היין כשכל בני הבית עומדים, ושותה מן היין שיעור רביעיית (שליש כוס בערך), ומעביר לבנים לשתות, ומברך אחר השתיה ברכת מעין שלוש. (ד) הבנים מתיישבים וראש המשפחה מתחיל: "זייתן לך" וכו' בניגון של קריאת התורה ביום חול, והבנים מצטרפים אליו ומסיימים "ה' עוז לעמו ייתן ה' יברך את עמו בשלום" ואומרים כל המשפחה בצוותא את הפיוט: "המבדיל בין קודש לחול חטאותינו ימחול וכו'. (ה) כשראש המשפחה אווז בכוס ההבדלה, מוסיפים את הבקשה: "בסימנא טבא" וכן "יבדיל האלוקים כתם מחול" (מופיע בארשת שפתיו ובשיר קולס הבורח בשירי זמרה). (ו) מוסיפים את הפסוקים "והיו מלכים אומניך" וכו' (שלוש פעמים), "הנה אנוכי שולח לכם" (שלוש פעמים), ויתר הפסוקים (כפי שמופיע בחוברת שלפניכם), ומסיימים בפסוקים: "ה' אלוקים הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב, ה' אלוקים יוסף עליכם.. וכו'. (ז) בקהילת העיר קוצ'ין נהגו לקרוא את פרשת "וישלח יעקב" בכל שבוע, ובקהילות אחרות נהגו לקרוא את פרשת השבוע הבאה. קוראים עד שני, ולאחר מכן מתחיל הפסוקים: "לכו נרננה" וכו' וקוראים את ארבעת הפרקים הראשונים שבתהילים, אשר בהם סגולות רבות. ולבסוף אומרים הפסוקים: "והיה אם שמוע תשמע" וכו'. **הבדלה בעת נדר** כל איש ואשה שנקלעו לצרה או חולי מסוים ותהילה לה' יתברך שיצאו מן הצרה בשלום, ונתרפאו מן החולי, היו נודרים לערוך נדר – נרצ"ה" במוצאי שבת בביתם, והטעם,

דבר בעיתו מה טוב – בס"ד יצאה חוברת על נוסח ההבדלה של קהילת יוצאי קוצ'ין בהסכמת מורנו הרב שליט"א, בחוברת זו ניתן למצוא את כל הפיוטים להבדלה ללא צורך בחיפוש. והחוברת כוללת הבדלה רגילה, הבדלה לנדר (נרצ"ה) והבדלה למוציא שופי הברית. החוברת יו"ל ע"י משפחת יעקב מתעוה לע"י האמא שרה בת אסתר ע"ה ובסוף החוברת – קטעי זכרון והספדים שנישאו לעלוי נשמתה. פאת חוברת ניתן להשיג במערכת או אצל מר נסים יעקב הי"ו, תעוה. פלאי – 0523271566.

כמו"כ כל המעוניין להפיץ חוברת זו ולזכות הרבים בהקדשתה לע"י, רפואה והצלחה יתן לפנות למערכת.

מנא מלא ברכות לבביות נשגור לפני מורנו המרא דאתרא שליט"א לרגל הולדת הנכדה תחי' בת לבנו ר' אברהם הי"ו. יזכו ההורים והסבים לרוות ממנה רוב נחת ושמחה יהודית, אמן.

העלון בחסות נגריית סימון

הפנאלת אבי סימון

שמחים להגיש
את מבצעי לפניי החגים
מחירים מיוחדים
על כונניות ומטבחים!

פלא: 0522 - 672893

המעוניין
לפרסם
בעלון:
ספר, או
סידור תפילה
הקשורים
לעדה
וכן דיסקים
של פיוטי
העדה נא
לשלוח
העתק
למערכת

הודעה חשובה:

קהילה המעוניינת לקבל
הגליון מתבקשת ליצור קשר
עם המערכת.

בפלא - 629249-0527

כמו"כ ניתן לשלוח הודעות,
עידכונים מהנעשה בקהילות.

חתום מני שני
לאור נחמיה-
הבטאון שלך!

בית ההוראה !!

בית ההוראה ושאלות בהלכה פתוחים לקהל הרחב
מידי יום בין השעות 21.00 - 22.30
רישום לנישואין והדרכת החתן בנושא הבית היהודי יערך
במקום (בתאום מראש).
מחלקה להדרכת כלות (כנ"ל).
לשאלות בענייני הלכה וקביעת תורים
חייג: 9911655 - 02 בית הרב.

שידוכין לבני העדה !

אנא לכתוב פרטים למר מ'רא ד'כא - (מרדכי)
ת.ד. 6637 ירושלים 910660
טל': 026257676 ושנפגש רק בשמחות!

ברכת מזל טוב חמה ולבבית נשגר למשפחת יוסף אליהו הי"ו
לרגל חתונת בנו אפרים נ"י, יזכו לרוב נחת ושמחה כל הימים
ויקיים בו הממרא "ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל"

אור הזכיות

לזכות, לפנא, ולהבדיל לע"י.

לע"י

יצחק בן יוסף ז"ל
אסתר בת שרה ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י מר יפת יוסף

לע"י

אברהם בן אפרים ז"ל
פנינה בת שרה ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י מר אבי סימון

ראשית ביהכנ"ס "מגן-אברהם" בראש"צ,

ראיון עם מר יצחק יוסף. מאת: ראובן טלקר.

בעיר ראש"צ נימצא הריכוז הגדול ביותר בארץ של יוצאי קוצין, המרוכזים בעיקר בשתי קהילות, הראשונה והגדולה מבין השנים היא הקהילה בשכ' רמת-נוה-אליהו, והשנייה הקהילה של שכ' שיכון-המזרח. בחלוף השנים עזבו חלק מעולי קוצין, בעיקר הצעירים, ריכוזים אלו ועברו לשכ' אחרות וחדשות בראש"צ. אך למרות זאת, הם עדיין שומרים על קשר אמיץ עם קהילותיהם. קהילות הקוצינים, תושבי ריכוזים עירוניים ובכלל זה בראש"צ, לא זכו עד כה לביטוי וליצוג נאות בתיעוד ובמחקרים על העדה בארץ ונזכרו בהם רק כאגב אורחא. כדי להביא תיקון לכך ולו במעט, הבאתי ראיון זה השופך אור על ראשיתם של עולי הודו ובפרט על עדת הקוצינים ברמת-אליהו, ויסוד ביהכנ"ס "מגן-אברהם". מתוך תקווה שבעתיד ניראה ראיונות ומאמרים נוספים על קהילות הקוצינים בריכוזים עירוניים נוספים כמו: אשדוד, ב"ש, ים-ועוד. המראיין מר יצחק (איוק) יוסף הי"ו, הינו יו"ר הראשון המייסד של ביהכנ"ס "מגן-אברהם" לעולי הודו בשכון-רמת-אליהו, ראש"צ. מר יוסף, אדם צנוע, נעים הליכות ובעל חוש הומור מיוחד, נימנה על ראשוני עולי הודו ברמת-אליהו. הוא נולד בשנת 1931 בעיר רנגון שבבורמה (מינמר), אז חלק מהודו הבריטית, להוריו ז"ל נחמיה וציפורה, ילידי קוצין. בשנת 1948 עברה משפחתו לבומביי (מומבאי). שאלה- מר יוסף, מתי עלית לארץ? תשובה- ב-1952 עליתי לבד לארץ, אמא שלי ניפטרה בבומביי. אבא שלי התחתן שנית הוא עלה עם משפחתו החדשה ב-1955 בערך. ש-איפה הייתה בארץ לפני שהגעתי לרמת-אליהו, ראש"צ? ת- לרמת אליהו באתי ב-1957, אז קראו לה "עזרא וביצרון". כשעליתי הגעתי לקיבוץ דפנה שבצפון, החיים שם לא התאימו לי. משם עברתי לכורדני (קרית ביאליק) ומשם לראש"צ. ש- כמה משפחות של עולי הודו היו ברמת-אליהו ב-1957, כמה מתוכם מש' קוצינים, מש' בני-ישראל ומש' בגדדיות? ת- היו 30 משפחות בערך מהודו, רובם קוצינים וכמה מש' בודדות של בניי וכמה בודדות של בגדדים. ש- כמה עברו אנשי הקהילה לפרנסתם ובמה אתה עבדת? ת- רובם עבדו עבודות דחק שונות. אני בהתחלה עבדתי בטוריה (מעדר, בחקלאות) בביל"ז אח"כ חילקתי עיתונים, עבדתי במכולת, במפעל למוצרי חשמל- זק"ש ומשנת 1972 עד שיצאתי לפנסיה ב-1984 עבדתי באל"ת-א- תעשייה אווירית. ש- היכן התפללו עולי הודו עד שיסדרתם ביכנ"ס? ת- רוב היהודים התפללו בביהכנ"ס "אור-החיים", גם אני. בחגים ר"ה, כיפור, סוכות ויש"ת התפללנו באולם של המתנ"ס הישן, בצריף המשמש היום לגני ילדים. ש- מי הגה את הרעיון של יסוד ביכנ"ס לקהילה ברמת-אליהו? ת- הרעיון היה שלי, אני סידרתי את כל העניינים לבד עם משה ארנון ז"ל ממועצת הפועלים. החזן הוקן ר' אליהו חי ז"ל, דחף אותי ואמר לי תעשה כל מה שצריך בשביל ביכנ"ס. ש- מי הם חברי הוועד הראשון של ביהכנ"ס בצריף? ת- אני הייתי היו"ר, חברי הוועד היו שמעון אליאס ז"ל, חיים יוסף יפת ז"ל ופינחס אליהו ז"ל. ר' אליהו חי ז"ל החזן הראשון והזקן הראשון (וורנו קרנו) של רמת-אליהו לא היה חבר ועד, אבל עזר, תמך וחזק אותנו הרבה, כך גם רבים מבני הקהילה. ש- באלו שנים הייתה יו"ר ועד? ת- משנת-1959 עד-1961, אני גם דאגתי לעבודות תחזוקה וחשמל של ביהכנ"ס. היה לי קשה להיות יו"ר וגם לעבוד בשביל הפרנסה אז העברתי את תפקיד היו"ר, בהסמכה החברים, לר' יהושע יצחק הי"ו. אך המשכתי לעזור לוועדים השונים וגם עשיתי תיקונים ותחזוקה בביהכנ"ס, במשך כל השנים.

המשך הכתבה תופיע בעלון הבא בל"ג.